

Overweging viering 28 oktober 2018 – Dertigste Zondag door het jaar

“Ik ben er niet”, roept het kind van drie, als je een spelletje met haar of hem speelt. Ze houdt haar handen voor de ogen. Of heeft een doek over haar hoofd getrokken. Ze ziet niks. Een kind van drie dat niet ziet, denkt dat ze er niet is. “Ik ben er niet”. Ze denkt ook dat zij niet gezien wordt. Het spelletje is bedoeld om het verschil te leren dat ook als je niet ziet, er toch een wereld is.

Het is een onschuldig spelletje dat we allemaal kennen, misschien hebben gespeeld en dat een voorzichtige glimlach op ons gezicht brengt. Zojuist lazen we in het evangelie van Marcus een versie van dat spelletje, iets minder onschuldig is en net verder reikend. Het gaat over de genezing van Bartimeus. Ik neem u mee in hoe ik denk dat we het verhaal kennen. En ook neem ik u mee in hoe we het verhaal daarnaast ook zouden kunnen verstaan....

Eerst zoals we het verhaal misschien kennen. Er is een zoon van Timeus, BarTimeus, die blind is en langs de kant van de weg zit als Jezus en zijn leerlingen in Jericho komen. Bartimeus hoort dat Jezus komt, roept hem en vraagt hem of hij weer mag zien. Jezus antwoordt met “uw vertrouwen is uw redding” en terstond kan Bartimeus weer zien en wordt zijn volgeling. Het verhaal is gekend als een wonderverhaal waarbij een blinde wordt genezen. Jezus als de weldoende genezer op wie we ons vertrouwen kunnen stellen. Niet voor niets is de Stichting Bartimeus, een van oorsprong christelijke stichting die blinden kinderen en slechtzienden ondersteunt, vernoemd naar dit verhaal, men liet zich inspireren. In de woorden van de website van Bartimeus: er is diagnostiek, en er is een behandeling met resultaat.

Laten we het verhaal verder beschouwen, want het is een wonderverhaal, maar wellicht niet in de eenvoudige ons bekende betekenis.

De plaats van Bartimeus als blinde is er een langs de kant van de weg. Hij lijdt een bedelend bestaan. Bedelen betekent behalve geld vragen om te overleven, dat je geen mogelijkheden hebt in je inkomen te voorzien en dat er ook geen anderen zijn die voor jou zorgen. De blindheid van Bartimeus lijkt die van het kind: ik kan niet zien, dus ben ik er niet.

Ook al heeft Bartimeus een naam, behalve dat hij niet kan zien **wordt** hij ook niet gezien. Zo blijkt in deze tekst uit de woorden van de omstanders. Als Bartimeus zich meldt, roept, zijn stem laat horen, snauwen ze hem toe, zijn mond te houden. Behalve dat hij niet ziet, mag hij ook niet spreken. Hij is er niet, hij mag niet klinken.

Zonder dat ik nu groepen noem die dat maatschappelijk overkomt, denkt ik dat u dat gevoel ook wel kent. Dat u in een groep bent, met mensen, of misschien alleen thuis, en dat u het gevoel hebt dat u er niet toe doet. En als u net uw mond open doet, is er altijd wel een grapjas of gevatte mens die harder en sneller spreekt dan jij. Je bent er niet. Je mag niet klinken.

Het verhaal vertelt niet de motieven van Bartimeus om precies Jezus aan te roepen. We krijgen geen inkijk in zijn gedachten. Maar hij kent wel verhalen over Jezus: “Toen hij hoorde

dat het Jezus van Nazareth was, begon hij te schreeuwen en te roepen”, lezen we. Oh, die! Jezus van Nazareth“. Naast blind zijn en tot zwijgen worden gebracht, staat dus er ‘horen’ en het ‘roepen’. Die er niet is neemt waar. Hij hoort iets. Hij hoort Hem. Hij roept. Roepen is van je laten horen, roepen getuigt van je verlangen. Als Jezus Bartimeus roept, luid, verlangend misschien, komen blijkbaar de snauwende omstanders ook tot inkeer: “Houd moed, hij roept u”, zeggen ze. Hij roept je. Hij verlangt naar je.

Bartimeus kent en herkent Jezus van Nazareth. Hij roept. Hij verlangt. Hij wil. In tegenstelling tot de omstanders. Zij zien Jezus wel, maar kennen doen ze hem niet. Als dat wel zo was hadden ze Bartimeus niet toegesnauwd, dan had Bartimeus daar niet gezeten. Dan was tegen hem gezegd: hier heb je eten. Of: Ga maar naar Jezus toe, die helpt je, want hij is er ter troost van de lammen en de blinden. In drommen zullen ze naar het koninkrijk Gods trekken.

Bartimeus vervolgt. Hij zegt dat hij wil zien, kijken.

De vraag is nu wie er in het verhaal leert zien. Is het Bartimeus, of heeft hij een vermoeden en vertrouwen van wat hij zal gaan zien als Jezus hem laat zien. Zag Bartimeus wellicht Jezus al, en was zijn roepen herkenning? Bartimeus vraagt en roept Jezus om te mogen zien zoals Jezus. Hij hoeft niet te zien zoals de omstanders, die de blinden toesnauwen en tot zwijgen manen, maar hij wil zien zoals Jezus. Dat vertrouwen is zijn redding. Het verhaal van Bartimeus staat bij de evangelist Marcus tussen het verhaal van vorige week, waar zijn leerlingen bevoorrechte plaatsen in de gloria vragen en Jezus hen voorhoudt om te dienen, te buigen. Hierna volgt het verhaal van de intocht in Jeruzalem. Het feestelijk onthaal van de dienende koning. Als Bartimeus Jezus roept, roept hij tussen die verhalen: hij roept om te kunnen zien wat de dienstbaarheid betekent. Hij verlangt nabij deze slaaf van de mensheid te zijn en zijn weg te volgen.

Bartimeus vertrouwt op de blik van hem die blinde mensen hoort en bij zich roept, een blik die ziet hoe er gediend kan worden, in plaats van monddood te maken en blind te houden.

Het verhaal is een oproep tot zien als Jezus, een bekering tot zien. Het is niet het eenvoudige verhaal: als we nu voor blinde mensen (en armen en lammen en melaatsen) gaan zorgen, dan volgen we Jezus. Nee, het verhaal roept ons op te willen zien als de blinde Bartimeus die weet dat Jezus en behoren tot zijn weg anders zien is. Daar vertrouwt hij op.

Als ik het verhaal lees, dan weet ik niet goed wie wie is in deze tijd. In elk geval roept het verhaal ons altijd op de blik, het zien, van Jezus te volgen. Mensen op te merken. Om je heen te kijken. Letterlijk te luisteren naar stemmen, iele stemmen, roepende stemmen. Hinten over geweld en misbruik op te vangen en niet te roepen: houd je mond. En als het kan niet de andere kant op te kijken.

Zien in deze tijd, met de media, social media, van de wereld van beelden en voorgesorteerd nieuws, vraagt op scherp. Zien in deze tijd is ‘opmerken’, zelf nadenken, niet meegaan in de frames die er gemaakt worden van mensen. Niet de abstracte arme uit de krant, of uit de krachtcentrales van het welzijnswerk, maar de concrete ouder op de school van je kind. Niet de verslaafde dakloze, maar deze man zonder papieren en zonder sociale relaties met zijn geliefden elders, niet het seksueel misbruik in abstracto, maar slachtoffers van misbruik in

en buiten de kerk die je kent en waar je niet van wegblijft. Niet de arme ver weg, maar de kinderen zonder eten in het vechtscheidende huwelijk in je straat of in je familie.

Misschien ben je omstander, misschien ben je Bartimeus, waarschijnlijk allebei en wisselend. Jezus volgend op de weg, snauwend om je heen om niet te hoeven zien. Verlangend om de weg van God te gaan, blind om te kunnen zien.

Bartimeus wil zien zoals Jezus. Hij volgt hem op zijn weg. Hij wil vertrouwen op wie Jezus vertrouwt. Zijn weg gaan. En, hoe tegenstrijdig dat ook klinkt: Het verhaal leert ons te kijken met de ogen van Bartimeus.

“Ik ben er niet”, zegt het kind van het begin, als ze niks kan zien. En u, bent U er?

Amen.

Trees Versteegen

